

Діло

ВІСНИК ШКОЛИ

ВІСНИК ШКОЛИ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, ІІ пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Звеличники насилля.

Львів, 24 жовтня 1927.

Перед кількома днями польські організації народів обходили куратора Со-бінського. Цю хвилю віддавання по-шани недавньому відповідальному керівничеві шкільництва у Сх. Га-лиці використали польські «на-родові», шовіністично-чорносотен-ні чинники для піднесення настроїв, для усування хвилевої депресії.

Ера пок. Собінського в шкільницт-ві є добою приспіненої, так сказа-но — зачетної польонізації на кан-ні поваврійського законодавства (що попереджує язикові закони з 11. липня 1924) і загальної, пого-нової польонізації під прапором «народового» здійснювання язико-вих законів у шкільництві. Коли до-бу 1923—1926 називаємо «ерою Со-бінського», то тим коротким озна-ченням не відзеркалюємо дійсності. Миш зближеним до дійсності бу-ло би назвати ту добу «ерою Ст. Грабського і М. Прушинського», — чого як ідеолога і законодав-ця, другого як визнавця і виконавця «етнологічних» канонів. В основу цієї ери лягла «спасення» думка, що-би не було, чи то «закон-но», чи беззаконно зліквідувати у-чнівське шкільництво, а тим самим зупинити нестримний гін до осві-ти українських народніх мас.

Як довго справа Сх. Галичини бу-ла вирішена на міжнародній арені, так довго в шкільництві хоч фор-мальне, хоч фактичне правний стан. Після рішення Ради Амбасадорів усі документи відпали. Розлилася широ-ка хвиля польонізації всього гро-мадянського життя, всіх публичних установ і то — о, іроніє! — в часі, коли мав бути здійснюваний закон про воєніську автономію з 26. ве-сня 1922 і коли мав бути творений український університет.

В роковини смерті кур. Собін-ського звеличники денационалізації надали білани руйнінства, довер-шили на українському шкільницт-ві. Перш усього в р. 1923 заведено в українських гімназіях обовязко-ве навчання польської мови замість української. Та це ще не релі-гіозне. Зате ліквідація українських шкіл в Стрию і Бережанах, фактично були окремими гімна-зіями, а першим наглядним доказом шовіністичної ліберальної політики в українській ділянці. Ліквідація трьох українських гімназій (у Льво-ві, Перемишлі і Тернополі) не вла-дала тільки завдяки опорі поль-ських протиставили злучі трьох українських гімназій перепоновено у-чнівським політиками і жидками, які сповідають ролі «народових» гімназій. До перемиської гімназії додали учнів з інших шкіл, щоб зупинити ріст тієї гімназії. Право прилюдности для українських середніх шкіл обмежено, а всі середні школи українською мовою навчання від-дані під догляд візиторів апід Габського і Прушинського, зупинили молоді й учителів до-вільно до упадку тих шкіл. При учи-тельських семінаріях зліквідовано українські школи вправ, а укра-їнські колекції семінарії у

Львові і Перемишлі перемишено на жіночі і зустратковано.

Непомірні втрати в ері Собінсько-го понесло українське народне шкільництво. До р. 1924 спольщено підступно (через ухвали іменованих адміністраційною владою громад-ських прибічників рад або просто на основі самовільної постанови на-казних війтів) 344 українських шкіл. Після 1924 р. на основі «плебісци-ту» з потайними додатками інспек-торів й «організацій народових» всі українські школи на Волині (понад 420) зустратковано. З українського шкільництва в Галичині (що сягало 2800 шкіл) по проекту «організацій народових» мало зберегтися на я-кийсь час лише 422 українських од-нокласівок. Однак сам Грабський признав такий великий скок надто божевільним і зредукував україн-ські школи до числа 700.

На підставі обіжника кур. Собін-ського у всіх школах заведено уря-дову польську мову, накинено в за-лишених при житті українських школах навчання в польській мові ще історії й географії та науки про сучасну Польщу. Одночасно злікві-довано в більшості українські ка-техитурі в польських школах, а в українських учительський персонал зредуковано або усунено, перенося-

чи на захід. Тзв. утравістичні й о-станки українських шкіл заповнено учителями й учительками польської народности, які по наказу згори за-вели фактично польське навчання. Таким чином в ері Собінського на ділі перестало існувати українське шкільництво.

Отже за керми пок. Собінського — поведе М. Прушинський з нагоди ро-ковини смерті — не в одному напрямі пішли ми погано вперед. Однак лиш-лось несповнених ще багато наглядних і часто правом накараних вимог. А вже у відношенні до Румунії, Італії, Франції чи Зєдинених Держав не можна — на-жаль — дати ніяких порівнянь, бо там у шкільництві є виключно державна мова.

Отже звеличники насилля ще не-вдоволені. Мало того, що семіні-ліоновому народів, частині вели-кої нації, загарбано все його на-дбання, добуто і творене цілими де-сятками літ. Мало того! — бо треба зникнути все до тла, зруйнувати, стоптати, треба поступити по ру-мунським зразкам. Аж тоді, коли півднікуський світогляд Румунії буде вповні здійснений на україн-ських землях під Польщею, заспо-коїться руйнуючий гін польських «культуртрегерів».

Довкруги польської закордонної позички.

(Продовження).

Найбільш небезпечною на госпо-дарському овиді Польщі подією був тому в останніх часах факт постій-ного дефіциту в заграничній тор-гівлі. За вісім перших місяців ц. р. (січень—серпень) він разом дав су-му 142,975.000 зол. в золоті. Або мало що не тільки, скільки виносить запас золота в виказах Банку Поль-ського. Одночасно годі державі на-довшу мету купувати золото на по-криття дефіциту в заграничній тор-гівлі і на підсилення металевого за-пасу білетового банку. Страшна по-рожнеча Торічельного на ринкові капіталів, яку всі відчували в остан-ніх місяцях в Польщі, висота бан-кового дисконту т. ін. були найкра-щим доказом, що тут фінансова струна була випнята аж так, що вже збиралася луснути...

А бюджет? Як відомо, ухвалений в січні ц. р. бюджет Польщі збіль-совано на площині около 2 міліяр-дів зол. по стороні видатків і стіль-ки-ж прибутків держави. Тимчасом з місячних бюджетових звітів, які міністерство скарбу постійно публі-кує (місячні бюджети заведено в Польщі ще за радою англ. фінансо-вого знатока Йонга) виходить, що Польща має тепер місячно видат-ків приблизно на суму 200 мільонів зол. Себ-то, що річний бюджет дер-жави внесе не преліміновану суму 2-ох тільки фактично суму 2 і пів мільярдів зол.

Що казати про таку висоту дер-жавного бюджету? Очевидно бога-твом із т. зв. польських знатоків фінансових, які не мають реального зрозуміння для цифр і які по циф-ровій драбніні готові йти Бог зна як високо — здається, що Польща в силі здобутися на 2 і пів мільярдо-вий бюджет. І справді, слід призна-ти: доєї уряд маршала Пілсудського господарює без бюджетових дефі-цитів, а навіть виказує малі місячні бюджетові надлижки. Зважалося би

тому, що все є в порядку. Та на ді-лі — цей стан добуто в Польщі тіль-ки шляхом рафінованого фіскаль-ного садизму, котрий в консеквенції вбив всяке нормальне господарське життя в державі. Страшний тягар непосильних податків, оплат і драч лежить немов камінна гора на ціло-му господарському організмі Поль-щі, викликаючи відомі наслідки на всіх ділянках життя. І хоча Йонг, Кеммерер, Здеховський, Рибар-ський і др. фахівці майже однозгід-но твердять, що теперішньому сту-пеневі господарського розвитку Польщі відповідає би бюджет най-вище в сумі около 1,600,000.000 зол. річно, то проте на ділі він виносить на мільярд зол. більше. Загально-по-літичні умови державного життя Польщі не дозволяють їй на видат-не обмеження її бюджету. Навпаки, ще треба рахуватися і з дальною звишкою бюджетових видатків у майбутньому.

Нема тому сумніву, що теперішні закордонні опікуни Польщі, які хо-чуть Польщу удержати здатною до активних виступів на кожний випа-док — мусять забезпечити скарб держави від всяких прикрих неспо-діванок. Отже з тих причин — льви-на частина останньої закордонної позички призначена тільки для скарбу державного і Банку Поль-ського. І так: 8,330.000 дол. (або 75,000.000 зол.) має лежати постій-но в Б. П. ненарушено як скарбова резерва для уряду. Коли часом до-ходи не вплинуть в прелімінованій висоті, а не буде чим покрити біжу-чих видатків — уряд буде мати пра-во позичити собі за згодою чужин-ного фінансового дорадника на ко-токкий речинець в повишій суми стільки, скільки буде потребувати. Далі. Тепер скарб держави винен Банкові Польському суму 25 міл. зол. (позичену ще при основинах Б. П.). Тому з одержаної позички

має уряд вернути Банкові Польско-му суму 2,780.000 дол. — згаданих 25 міл. зол. Понадто є ще в позич-ному договорі дуже багато незви-чайно важких та не дуже вигідних для Польщі зобовязань. Ось най-важніші з них: Без згоди фінансо-вого дорадника Польща не сміє по-зичити грошей навіть на продукцій-ні цілі, а на бюджетові потреби і взагалі на потреби скарбу зовсім ні-чого не сміє позичити в найближ-чих трьох літах. Навіть надвижок бюджетових, котрі тепер на основі останнього закону бюджетового (з 22. III. 1927.) міг скарб позичати бан-кам, самоврядуванням і т. д., в бу-дущині йому не буде вільно пози-чати, хіба тільки для одних само-врядувань — але і тут лише най-більше на 1 рік. (Це є самовряду-вання в Польщі, що моглоб так ско-ро віддати позичений гріш?). Ра-зом на цілі скарбу держави і для бюджету відходить з позички як зо-всім непродукційно увязнена сума округло 100 міл. зол.

Коли, таким чином, позичний до-говор дає чужому фінансовому до-радникові в ділянці бюджету і скар-бу державного Польщі такий ши-рокий, глибокий і безпосередній вплив, то в агендах Банку Польско-го його вплив від тепер буде майже всевладний. Добре, що уряд в до-кументі святочно зобов'язався, що більше не буде друкувати жадних грошей (скарбових білетів), а єди-ною уповажненою для емісії всяко-го гроша інституцією буде Б. П. Та-кож не спонукає уряд більше Банку Польського, аби той друкував йому, для покриття майбутніх бюджето-вих дефіцитів незабезпечені гроші і т. д. Та ясно, що така декларация має все тільки паперове значіння. Звідки взяти державі гроша на о-плату урядовців, війська і т. д., коли каси пусті? В такій потребі банк бі-летовий все мусить «позичити» гро-ші урядові (себ-то надрукувати їх). Від того він і є, аби не дав держав-но-фінансовій машині станути. І ми бачили, що підчас війни всі білетові банки всіх воюючих держав пого-ловно позлизали зі своїх «золотих престолів» і такою чи другою фірт-кою позаводили в себе — інфляцію. А Англійський Банк і собі, як один з перших. В Польщі також вже пе-режито момент, коли уряд святоч-но присягнув, що не допустить до інфляції. Це було за президентури Войцеховського, коли Ва. Граб-ський завів замість марки золото-го. А що сталося опісля за уряду-вання того-же самого Грабського? Прийшло з початку перше, згодом друге потрясіння золотого і наresh-ті наслідком підвищення суми банк-нотів та надрукування більшону, курс золотого зі законної норми 4.80 зл. — 1 дол., спинився на курсі 9 зол. (а доходив вже і до 13 зол.). Тому і теперішній офіційний деклараций уряду не можна придавати більшо-го значіння, чим попередній.

Д-р Павло Лисак.
(Докінчення буде.)

Помогіть здигнути дім захист для укра-їнських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчим ділом зрозуміння важної культурної праці і виявом своєї вдячності українським робітникам пера! Жерти плати на адресу: Львів, Підвала ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, кни-жечка ч. 1141.

Українська проблема.

Німецький соціал-демократичний журнал про вивольну боротьбу українців.

В дев'ятому числі місячника „Der Geschicht“ з пересепи 1927, що виходить в Берліні під редакцією Рудольфа Гільфелінга, відомого теоретика соціалізму і економіста, автора капітального твору: „Das Finanz-System“ поміщена стаття головного редактора пражського дняника „Der Sozialist“, Еміля Штрауса. Історик, діяч німецької соціал-робітничої партії Чехословаччини під наголовком: „Вивольна боротьба українців“. Спірається на наукових і публіцистичних джерелах німецьких і українських (автор посилається у своїй статті на праці М. Грушевського, д-ра С. Рудницького, д-ра А. Бизака, Гайріка Ленца, Мавелі, Феленка і т. д.) автор статті ама-тосову історію України виключно з точки погляду проявів її державності в різних історичних добах аж до останньої впроби створити Собору Народню Республіку в часі останньої революції. Цей начека поданий бевдогано вірно, при чому автор стоїть на становищі історичного матеріалізму і дуже цікаво зображує деякі моменти нашої історії. На думку автора вивольна боротьба України і Певдача в 1919 і 1920 роках є „одною з найбільш прагматичних драм історії 20 століття“. Повновлення України є справою антантського імперіалізму, який 14. III. 1923, признав східні границі Польщі і тим відмовив українському народові права на власне державне життя. В утримуванні свого панування над Україною московські світові революціонери навіть знаходять допомогу європейської контр-революції — саме автор.

На його думку європейський соціалізм має всі дані на те, щоб морально підтримувати боротьбу української нації за її вивольнення. По перше тому, що починаючи від Маркса найкращою соціалістичною традицією є поборювання всякого соціалізму і національного гніту, а по друге через те, що розв'язка української справи є одною з передумов миру на сході і загально світового миру. Невирішення української проблеми є сталою небезпечкою війни, так як невирішення національного питання серед балканських народів було одною з причин світової війни. Усунення небезпечки пожежі війни лежить в інтересі робітничої класи і дальшого розвитку європейської культури.

Обов'язком російської, української, польської, румунської і чехословачкої соціал-демократії є підкопати агода у національних питаннях союду, але вона може здійснитися тільки на підставі права самоопреділення нації, якого здійснення не може мати ніякого іншого обме-

ження, як тільки загальний інтерес міжнародного соціалізму. Перед Соціалістичним Робітничим Інтернаціоналом стає велике завдання бути найвищою інстанцією при розв'язуванні національної проблеми союду. Во на рівнина, яка заразом мусить означати для українців шасливий кінець на їх кількостінальному шляху до Соборності і Вивольнення, є одною з передумов здійснення соціалізму.

Ідея Вивольнення і Соборності запущена коріння у всьому українському народі і не стремління до державної само-стійності є вислідом історії. По словам автора більшовицька диктатура на Україні є чимсь зовсім іншим, ніж в Росії: Це диктатура чужинських палів над усією нацією. В Росії же панування національно російських сил — на Україні це панування одної чужої класи побічників, це результат російського імперіалізму, що лежить не в соціальному інтересі російського пролетаріату, а в інтересі нової економічної і урядничкої буржуазії і є продовженням імперіалістичної політики царської держави.

Останніми літами не видно було ні в європейських соціалістичних журналах, ні в соціалістичній пресі такого прихильного відношення до українських вивольних змагань як це бачимо в даному випадку. Відповідальний європейський соціаліст виступає в пайсоціалістичному європейському соціалістичному органі безпосередньо в обороні української вивольної боротьби, а окремаж в обороні боротьби за соборність. До того апелює він і до інших європейських соціалістів та до Соціалістичного Інтернаціоналу, щоб з ним солідаризувалися. Без сумніву, що ця стаття має для нас немале значіння, а то тим більше, що автор вважає вирішення української проблеми одною з головних і засадничих передумов миру на Сході Європи. Крім того є ця стаття без сумніву знаменним позначкою певничайно бистро зростаючої в Європі актуальності української проблеми. Вага цієї статті виступить перед нами тим декравіше, коли пригадаємо не раз повторювану останніми часами між західними соціалістами фразу Каутського про те, що українська справа для нього — мовля — ще не леона. Нині цю фразу треба вважати анахронізмом. А випронує стаття Е. Штрауса про наш вивольний рух освідомить без сумніву німецьких та й взагалі європейських соціалістів в українській справі та геть ослабить „капітальний“, авакронічний вислів Каутського про її „невеселість“.

Докажіть ділом,
що кавч „Свій до Свого“ не є для Вас пустим звуком і обещайте своє майно в Т-ві „ДНІСТЕР“.

ми, що почування автора безоглядно і твердо звернені проти більшовиків. Натомість не можемо собі відмовити навести уступ з розмови автора з польською патріоткою, панною Лією, родина якої віддавна поселена в Києві; хоча це й роман, нема найменшого сумніву, що слова польки не вдумані бельгійцем, а записані з дійсності, із стенографічною докладністю. Судить самі: „Якби тільки ці українці були справді білі, казала вона одного разу, якби вони могли проти червоного фанатизму, який є потугою, оставити іншу віру, інше переконання так само світо! Та вони самі революціонери і соціалісти Ціла їх армія хитається серед циркулів і міркувань, чи більшовики праві, чи ні... Так вони готуються до бою! Одним словом, соціалісти-революціонери або більшовики, — ось питання невідчужливо рішуче, питанням кавчому А хто захоче гинути задля правоти?..

Швиді, потріби щоб її обештавити, а потрохи, щоба приподобитися їй своєю цікавістю до справ, читався в П. як саме вона може багата своїм співрешенням української держави, але мусила би стати смертельним пороком Польщі.

„Так, єдиноліно відповідала вона, українці так само були б нашими породами, як вони вже бувають. Та як їх так само побили би, як уже побиляли, і то японці (сирітати), тай то потягли на позад боти: у Галичині руська людність швидко засимілювалася з польською. III, чимдів вибачення маю казати, то згада-

Продовження Пашукіади.

Нова „заява“ посла Пашука і стримання посольської гані.

Посол Пашук вносу промовив! Цим разом — це документ, якого відсутність кидала (і своїм опіанієм дальше кидає) високо підозріле світло на історію нового покаяння Пашука: балва до Української Парляментарної Репрезентації про поворот до комуністів. Пригадаймо кілька дат: 19. IX. п. р. пос. А. Пашук склав у Секретаріаті Української Парля. Репрезентації заяву про своє бажання вступити до клубу, при чому в цій заяві зазначено, що виступив він з Комуністичної Фракції вже три дні тому (18. IX.). Після того несподівано бахнув несподівано ганебний лист п. Пашука до комуністів; до відома загалу дійшов він за посередництвом комун. фракції, яка розіслала той „документ“ редакціям. Лист був датований 28. IX. п. р., комуністичний посол Вейтук уперве ширив його у варшавському соймі 3. п. м., тому, у „Ділі“ появилася шойно 3. п. м. Але минули дні як днями, а нічого авторитетного в цій справі не було відомо, бо в Українській Парля. Репрезентації усе ще лежав єдиний довіря гідний документ — згадана заява Пашука про вступ до Репрезентації з 19. IX. Аж шойно два дні тому Секретаріат Української Парля. Репрезентації дістав такого листа:

До Президії Української Парляментарної Репрезентації.

Цим відкидаю свою заяву, в котрій оголошував свій вступ до Української Парляментарної Репрезентації.

Андрій Пашук
посол до сойму.

15. X. 1927 року.

Адресовано:

Pan Kosonoci, sekretarz Klubu Ukraińskiego, Warszawa, Sejm.

Лист писаний безумовно рукою Пашука, адресовано іншим потерком. Кинено листа у Варшаві аж 18. п. м., соймова почта отримала його 19. п. м.

Порівняння дат доказує пророчество, що ціла кумедія в „наверненням“ Пашука на комуністичне лоно, була зааранжована і переведена комуністами, які спершу написали самі до себе революційно-пропагандистичного листа (чи примусили Пашука зробити це), а шойно в 17 днів пізніше отямилася, що треба було зачинати від формального виснення своєї позиції перед Українським Клубом!

Кумедія-ж тазмичного скривання місця побуту п. Пашука, якесь конспіративне пересилання листів і т. п. речі, які серед поважних людей, а тим паче легітимованих „вступників пароду“ не водяться! — має уже свої сумні наслідки. Довідуємося, що соймова канцелярія

отримала виплату платні послом Пашукові, маючи видно сумніви, чи він взагалі існує ще на цьому мізерному світі. Посол Пашук листом запротестував проти такої поведінки (знову чомусь-то таємно скривавши свою виплату резиденції) й уповажив приватно секретаря Українського Клубу п. Косоночського платити гроші. Соймова канцелярія стала на становищі, що гроші негайно надасть, якщо уповноваження ти крапа підписи, посла Пашука на цьому буде заарештовано деннебудь і якимнебудь нотарем.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і послав дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Російська чорна сотня гуляє.

ПРОТЕСТ ГРОМАДЯНСТВА ВОЛОДИМИРА ВОЛ.

В імені громадянства м. Володимира з оскондженіям виявляємо рішучий протест і апелюємо не тільки до нього українського громадянства, але й до загальної публічної опінії — проти нечужового факту залознення росіянами до Православного Собору у Володимирі тіла небіжчика, відданого українського дітя, буйного посла до сойму, бл. пам'яті Василя Камаревича. Цей пам'ятний ухвалює стався 13. жовтня п. р. за рішенням протопресвітера Собору Георгія Воронича, згідно з позицією, зайатою в тіє скарні місцевих організацій істинно-релігійних шовіністів.

Паткуємо перед цілим культурним світом цей промах шовіністичного алчачика і мушкетера над оспротіленим батальним покірністю та над цілим українським громадянством і піддаємо на осуд громадської опінії всіх політиків, що допустився того ганебного вчинку. Протестуємо проти цього пасквіля таєм більш рішучо, що навування росія у Володимирському Соборі оверте не на їх несплатний чистості, а тімж за тенденційної постанові митрополита Девісія, котрий не додержав даного слова і відібрав Собор від українців, навіть за розглянувши справи по оправданості.

Сергій Назарук, посол; д-р Річчицький, голова „Прогресу“; Володимир Кравецький, інж.; Володимир Моли, член суду по сойму; Петро Карпівський і Гриньо Каличук, від Ради Т-ва „Прогресу“; Станіслав Полянський, від греко-католиків; Микола Вітовський, Юлія Буча, Іван Шумовський та багато інших.

Пам'ятайте, що всіні збірки на нагробники на могили І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок 4. 12. I. пов. на щадливу кинимечку ч. 1912.

„Шлях через Віте“.

(Ложичення.)

Париж, 10. жовтня 1927.

IV.

Не можна наводити всього, що Тірі моторошно оповідає про пиркування в гуляні тодішнього українського офіцарства, про „розпучанні бенкетів“, які відбувалися в той самий час, коли

„...підкопці стояли через світлові поди червоної моти Муранова, навантажені в товарних вагонах, спроста тиглих обертаних льокомотивами...“

Нема й місця, щоб перекладати всі діймові й болючі уваги, якими переплетені розмови роману про неадарність українського уряду і безнадійність його режиму: про „обриданість опереткових маскарад“, про „безмістовні балачки Ради і газет“, про „дрібничкові солодкі фрази української маскарادی“, про „по-рожні в пусті комунікати уряду“, про дрібні ворохобні, що раз частіші, які

„...визнали зловладування про постійний наступ вперед військ Муранова, початок облоги і вступу лагуні робота більшовиків, якою місто було в середині відноді-дані...“

Ціле „Діло“ можна би заповнити такими шитотами — гнім сильніши-

нення Схід, це єдине східне імперіє. Нехай самоопіана Україна тріумфує і нехай перемога її спричинить повний її розрив і ворожнечу з Росією, — тоді Польща житиме, щоб воно і не сталося...“

V.

Очевидно, заява річ простувати в „Ділі“ ілюзію київської польочки про оконечну засимілюваність українців в Галичині, але — поза сим рішч desiderium? Яке все вірне в словах цієї пророчиці неназваної пласудини. Яке воно вірне і влучне і на минуле і на будуче! І як воно коротко і ясно формулує сушене, о-середнє, основне питання кожної справді національної і справді державницької політики української — велико-української однаково, як галицько-української!

Повість буде дальше друкуватися — і про дальший її розвиток знов колись поговоримо.

Та вже нині можна сказати, що повість ця — єдине досі в своїм роді літературне явище, мало того — єдиний досі в цьому роді історичний документ. Оце вперше західна людина, людина західно-європейської державної, товариської й літературної культури глянула західними очима на нову Україну, ту, ко-тру доля вивела на світ дорогою не простою, себ-то не шляхом наших заслуг і праці, вложеної нами в державне відродження наше, а посередньою дорогою — через спліт не-

залежних від нас розвитків, сил і об-ставин. Одначе не тільки в західних літературах поява повісті цієї і такої — новість: досі немає й в українській мові аналогічної повісті, навіть приблизно рівно талановитої і рівно улакомованої фактами й ідеологічними цінностями. Навіть споминів з того часу є мало, і переважно вони мало талановиті й маловарті. А шкода! Бо незалежно від своєї чистомистецької вартості кожний літературний твір, а повість уже найбільше, має свою громадську й національну вартість, педагогічну in plus, а то й in minus. Як велику роллю в політичному вихованні нації могла би відіграти добре написана повість з часу Центр. Ради! Або з часу сумної пам'яті Отаманини! Або про інтермедію і інтерлюдії наших — все одно, східних чи західних — дипломатичних місій, делегацій, тощо! Коби тільки Іскра Божя, себто літературний геній, і культурна, в західному змісті, вишколеність автора! Ось коби на-шими „міністрами“ і „дипломатами“ раз як слід зайнявся бодал конгеніальний, созвучний талант з роду Аверченка, коли вже не генія з роду Гоголя. Гоголя „Вечеря коло Диканьки“ або „Сорочинського ярмарку“! А може — Гоголя „Мертвих Душ“?..

завісень у німецькій і краєвій пресі про чудесний випадок Анни Чіаї, жінки з волосом до землі... бодай на Імператриці, що заохочувала всіх до купна чудотворної масти. Приходить звістка, що ця талановита фірма, що була про справді жіночий вигляд жіноцтва тепер обанкрутувалася. Коротке волосся перемогло.

— Нинішня Ясна Поляна. Місце, де Толстой провів більшу частину свого життя, приготується до свята 100-літніх роковин у честь Толстого. Тому, що до Ясної Поляни відносять люди з усіх угодів, навіть із чужини, радянський уряд хоче це місце прикрасити. Уже тепер Ясна Поляна відбиває сильно від інших російських сіл, містечок, а навіть і деяких міст. Дерезяних хат там дуже мало, більшість домівка з каміння, а дахи покриті бляхою. 6 являть проект побудувати там хідники, лікусу, якого не мають деякі міста. Майже всі домівки в Ясеній Полянці мають електрику і там шпиталь, дитячий захист і садок, кооператив, більша школа. Селяни цього села вишкочили, бо не пють, себто коли хотять пияти їдуть в інше село за горілкою. Коли Толстой жив переконалися би, що його релігійні та соціальні ідеї не найшли у його селі плодючого ґрунту. Навіть деякі свомини по ньому шеали; нема там уже його хати, довкола якої віпорав рілля, ні інших, які він залюбки відвідував. Та найбільше, що одиувало би Толстого це мабуть перебіла Ясної Поляни в рід містечка. Толстой фанатично любив дику природу і просте життя без витребеньків культури. Ті, що відідають теперішню Ясну Полянку, небагато вайдуть у ній із духа Толстого.

— Прирки моди. У Паризі відчинили виставку „Многостеа зачіски“. Франц. фризьєри невтомні у вигадках нової моди занесли, що найближчий сезон піде під знаком коротких жіночих кучерів. З цього виходить, що звістки про поворот довгого волоса несправдлив. Причиною оновлення загалу жіноцтва, яке переконалися, що коротка зачіска відмолюдує. Фризьєри хотять, щоб жіночі вуза не закріпили на протязі двох сезонів, тепер знову трохи сховались під кучерями.

— Оригінальна умова. Південно-африканський уряд підписав оригінальну умову: з лосцем, який має по контракті в означених речинні збити якнайбільшу свайність лаяв і аспардів. Причина: за останні роки свайність хижаків збільшилася незначально і непокоїть населення.

— Світова величина. Англія — єдиний край в Європі, що видає на озброєння більш як у 1913 р. — Наслідки румунського престолонаслідства кілька днів тому в Парижі у зв'язку із новими непорозуміннями рум. уряду і королівської родини. — На Криму повторяться землетруси. — В Югославії нова катастрофа повені. — Мексиканські революціонери висадили в повітря поїзд. — У Парижі ватали свято і офіційно єгипетського короля Фуада. — У Будапешті касують номери влезу для жидів наслідком інтерв'ю жидівських організацій у Франції та Англії перед Лігою Націй. — На зліні Відень-Брно-Краків буде від 1. листопада постійна воздушна комунікація трічі в тиждень. — В югославській демократичній партії прийшло до гострої кризи, що грозить її розв'язанням.

День ощадності у Львові.

„День ощадності“ обходять Львів ввечерю 30. жовтня ц. р. Того дня в церквах проповідники порушуватимуть у проповідях ощадність як ідею великої етичної вартості.

У Філії Товариства „Просвіта“ в північній частині (в селі Української Бесіди), в читальнях на Личакові, Жовнієвській, Горобецькій і Стрийській перемісті та в Товаристві „Зорі“ і „Мішанське Вранство“ відбудуться в годині 12. вповудне вкладки спеціально упрощених рефератів про значіння масових, дрібних вкладок. Відтак наступить ввечері заохочення „збірників“, та перша збірка дрібних вкладок.

Такий план одобрив вибрана на Загальний Збор ввечері 15. жовтня ц. р. Надарна Рада Т-ва „Ощадність“ у Львові, яка 20-го п. м. ухвалила ухвалити, вибираючи головою Товариства д-ра Михайла Волошинця, його заступником о. Даміана Лопатинського, а секретарем проф. Ковача.

Цьогож дня відбудуться такі самі обходи „Дня ощадності“, організовані Повітовими Відділами Ощадності, а де би їх ще не було — Повітовими Товариствами Кредитовими по всіх повітових міс-

тах Потрібні інформації і друки в вжю виходили на місяць.

День 30. жовтня ц. р. як „День ощадності“ вступом до „місяця ощадності“, бо протягом місяця листопада ц. р. будуть такі обходи уряджувати всі суспільні культурні, просвітні і господарські установи по селах і містотках.

† Посмертні згадки.

Анатоль Омелян Абрисовський, уч. VI кл. філії держ. гімназії син бл. п. о. Льва Абрисовського буюного пароха в Якторомі бл. п. Олені з Височанських, заохотренній Найса. Тайнами, помер по довгій і тяжкій недугі в середу дня 5-го жовтня 1927 в 18 році життя. Похорон відбувся в Перегнєві дня 7. жовтня ц. р. В. й. п. 793

Обіжники

до всіх філій й читальень Т-ва „Просвіта“ в краю в справі вибору відпоручників на Загальний Збор Товариства „Просвіта“ у Львові.

Дня 26-го грудня 1927 відбудуться Загальні Загальні Збори Товариства „Просвіта“ у Львові. По думці § 18 статуту право участі в Зборах з рішенням голою мають: крім членів Головного Виділу Голови філій або їх заступників (на випадок перешкоди обох, відпоручник філіального Виділу), почесні члени Т-ва, відпоручники значимих членів Товариства (вони є також членами даної філії „Просвіти“, в районі якої мешкають) і відпоручники читальень.

Всі вище згадані є управнені до участі в Зборах з правом пасивності і активності. Одні тільки відпоручники читальень не мають права пасивного вибору, значить не можуть бути вибраними, коли не є одночасно членами Головного Товариства. Відпоручники членів філій мусять бути членами Товариства „Просвіта“, а тим самим і філії, в районі якої мешкають (належить звернути увагу на вирішення членських вкладок). Відпоручники читальень мусять бути дійсними членами читальень.

Передавання повноважень на особи, котрі мешкають поза місцевістю читальні, недопустимі.

Відпоручників членів Товариства „Просвіта“ вибирає скликаний в тій цілі надзначений філіяльний Збір по одному на 50 членів, які мешкають в районі даної філії. Кожда надвишка над 50 дає право до вибору одного відпоручника більше. Кожда читальня вибирає без огляду на число її членів одного тільки відпоручника. Пригадуючи ті постанови статуту визнає Головний Виділ філіяльний і читальняний Виділ, щоб вони після одержання цього обіжника зарядили негайно скликання надзначений Зборів членів задля вибору відпоручників (про скликання Зборів не треба повідомляти старостам).

Імена і прізвища вибраних відпоручників зі заповненням професії кожного відпоручника з особа належить подати найдадалі до 30-го листопада ц. р. до відома Головному Виділу разом з точним відписом протоколу зборів, на котрих вибрано відпоручників.

Головний Виділ виготовить для відпоручників спеціальні повноваження і вишле їх кожному відпоручникові разом з легітиміцією на одержання білетової знижки іди залізницею. Звертаємо увагу, що вступ на село, а тим самим і право участі в Зборах будуть мати лише ті відпоручники, які викажуться при вступі на село нашими повноваженнями. В дні Зборів повноважень не будемо видавати. Так само карти білетової знижки вишлемо тільки відпоручникам.

Ближчі подробиці про місце Зборів та про порядок нарад подасть Головний Виділ всім до відома оповістками в часописах.

Кількість філіяльних відпоручників подаю кожній філії до відома особним письмом.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“, (З особа пригадується справу звідомлення. Крайня пора, щоб читальні і філії виповнили й їх переслали до розпорядки нашої канцелярії.

791 1-2 Канцелярія „Просвіти“.

Оповістки.

Управа Народної Лічницької по-відомляє, що наслідком вивчення кремінною ланною відбуваються щодня з винятком неділі і свят від 8-12 передпозуднем і від 3-5 зполудню. 7701 1-2

Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ в Рогатині відбудуться в суботу, 29. жовтня 1927 в 2. год. попол. в селі української гімназії з таким порядком: 1) Відкриття зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх зборів, 3) Звільнення уступаючої Старшини та уделення їй абсолютної, 4) Вибір нової Старшини, 5) Вибір відпоручників на Загальний Збір „Рідної Школи“ у Львові, 6) Внесення. — Право участі в зборах мають: 1) члени місцевого Кружка, які до 28. Х. вкряпи-

ють належні вкладки, 2) батьки учнів місцевої гімназії, 3) делегати діяльних Кружків у повіті П на 25 діяльних членів Кружка. — Старшина.

Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ в Бережанах відбудуться дня 29. жовтня 1927 р. в кімнатах власного будинку вул. Мішкенича ч. 3. в 6-й год. пополудні а ось який денний порядок: 1) Відкриття Загальних Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів, 3) Секретарський і касирський звіт, 4) Звіт Контрольної Комісії, 5) Дискусія над звітами та уделення абсолютної уступаючої Старшині, 6. Вибір нової Старшини і трьох делегатів на Загальний Збір, 7) Внесення й запити. Коли на означений час не явилися відповідне число членів — то ті самі Збори відбудуться годину пізніше в цій самій місці. — За Старшинну Кружка: Д-р Володимир Бем-до пр. голова, Петро Будз пр. секретар. 785 2-2

День ощадності і свято книжки в Золочеві. Заходами просвітних і економічних інституцій Золочевщини улаштується дня 31. жовтня 1927 в 12. годині в пол. в селі товариства ім. М. Шашкевича в Золочеві всенародний день ощадності і свято книжки. Програма: 1) Відкриття торжества, 2) Реферат про ощадність, 3) Реферат про значіння книжки, 4) Дискусія й ухвалення резолюцій, 5) Вистава книжок. Проситись всіх виділових читальень, членів дирекцій кооперативів і нездірних рад, як також усе українське громадянство до численної участі. — Комітет Свята.

Надзвичайні Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ в Золочеві відбудуться в понеділок дня 31. жовтня 1927 в год. 2, а на випадок браку комплекту в год. 3 попол. з денним порядком поданням в „Ділі“ з дня 22. жовтня 1927 ч. 236 а то з огляду на свято книжки і день ощадності назначені вже давніше на год. 12. в полудне тої самої днини в тій самій селі ім. Шашкевича в Золочеві. — Головна Управа „Рідної Школи“ о. А. Каштанюк місто голова, М. Бабин секретар. 796

Дрібні оголошення.

КОНЦІПІЕНТ рутинований з провінційною практикою шукає посади з 1. XI. ц. р. Зголошуватися до Адміністрації під „Солідний“. 781 2-2

ОКАЗІЯ 2 поверхову реальність, ком-форт, II. дльнича 5 тисяч доларів, продаж Ігнат, Куркова 24 партер. 788 2-3

КОНЦІПІЕНТ, д-р прав з провінційною практикою шукає посади від 1. або 15. листопада. Зголошення слати до Адм. „Діла“ під „Конципент“. 780 2-2

ВСІЯКІ золотничі наприви виконує виробня Ропшиц, Сикстуська 16 по 1 зол. 721 3-7

ШУКАЮ спільника до полатного інтересу з готівкою. Зголошення слати до „Діла“ під „Будучість“. 1-1

ОКАЗІЯ! Продам уживаний подвійно ресорний візок в добрім стані за 300 зол., і скариню о 2 ножах за 40 зол., і скариню о 4 ножах за 70 зол. — Андрюхович, Станіславів, Матейка 42. 792 1-2

ПОТРІБНА чесна, працьовита жінчина, яка залялася би сільським господарством. о. Роздольський, Звенигород, п. Старе Село. 794

ГЛУХОТА вилічима! Феноменальний винахід „Еуфонія“ задемонструваний спеціалістом. Самі вилічесья дома з притупленого слуху, шуму і витіку з уха. Численні подяки. Повчаючу брошуру висилає на бажання даром, Еуфонія, Лішкі к. Кракова. 795

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст недуг легінів, серця і жовудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 40.

646 Пересвітлення Рентгеном 18-24

ДЕНТИСТ

В. ЛЮБЕР в Станіславові

вул. Собіського 14.

Спеціальність: білі корони, штучні зуби без піднебіння, містки без корон і білення зубів. — Приступні ціни — до 794 гідні усляги. 18-7

МАШИНИ

до шиття

на догідних умовах

порукає

„ПОЛЬТИП“

9 Львів, Ягйлонська 20. 4-7

АДВОКАТ

Д-р Волод. Старосельський

верну і несе від 20. жовтня 1927. свою передавсню адвокатську канцелярію у Львові при вул. Крашевського 24/1.

НАКРИТТЯ з ХІНСЬКОГО СРІВЛА

вишшої якості — 24 штук

(6 дожок, 6 вилон, 6 ножів, 6 ложечок)

зол. 24

у Львівській С. А. РОПШІЦ

713 СИКСТУСЬКА 16. 2-2

ЛІМ ШОВКУ
ТИРНЕЛЬ і Ска
пл. Марієвна 7
в брані прямо
порукає
ШОВКИ
в
великим виборі

ГОДИННИКВан
буде найліпше
направлений в най-
більшій годинни-
карській роботі
Івана Зальт-
райха, Львів, Ма-
рієвська пл. 5. — З
провінції просимо
репарації присла-
ти поштою. — Ст-
ромодні дамські
годинники переро-
блюємо на ручні.
3 6/ 30-7

30 літ
існуюча
фірма
РОМАН
МІКІН
ритівне
заведення
вироблює
кавукові печатки,
металеві і литі шп-
льди, емальовані і
прасовані відзнаки.
Увага Львів, Лері-
онів 29. (Пасаж)
Рейтана 8. Пошу-
кується агентів. З
провінції відпорот-
ною поштою.

УРЯДНИК держав-
ний оженився з
інтел. панною або
вдовою до літ 38. —
Посередництво по-
жадане — найрадне
у Львові або Пере-
мишлі. На знонни
не відповідаю. Листи
до Адмін. „Діла“ під
М. О. 47 до 5/11
1927. 786 2-2

СЕМІНАРИСТКА,
з відзначеною
матурою пошукує до-
кції. Зголошення до
Адміністрації під „Се-
минаристка“, 777 3-3

ЛІКЕРИ зробити дома ЛІКЕРИ

в 70 ріжних смаках „STELLA“ в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах. Головна В. Г. Мушинський з Перемишля склад В. Г. Мушинський Галичина. Для П. Т. кооператива і торговель відпо- 567 відний опуст. 11-7

РІК ОСНУВАННЯ 1889.

ФЕЛІКС І ЮЛІЙ ЛЮБЕЛЬСЬКІ
жіночі і мужські
ГОТУЮТЬ І НА ЗАМОВЛЕННІ
Приймає всілякі перерібки.

Догідні еплати Рутівського 5.
Ціни низькі Тел. 48-70.
Товар добірний ЛЬВІВ.

ПОДЯКА.

Подобалося Всевишньому покликати до себе молодечий цвіт — мого вавука бл. п. Анатоль Абрисовського, уч. VI кл. філії держ. гімназії, що так передчасно, бо в 18 році життя розправився з цим світом і подиува там, де його родичі спочивають. Серед так великого горя дізнали ми стільки глибокого співчуття і виразів сердечності, що почувалися до обов'язку зложити прилюдну подяку та щиро Спасибі усім тим, що взяли участь в похороні Покійника. В першу чергу дякуємо Впр. Духовенству: о. д-ру Г. Костельницькому, гімназ. катехитові, що зводив приїхати зі Львова на цей сумний обряд, о. дек. Мих. Садовському, парох. Глиня, о. І. Бачинському, парох. Славоті, о. Півкевичеві, парох. Бартовою, о. Р. Галасові, сотр. з Глиня, о. Мих. Кузьмі, сотр. Перегноєва і о. К. Калиновському, сотр. дят. обряду з Глиня. Крім того складаємо сердечну подяку Вп. п. дир. філії держ. гімн. Яр. Вербицькому за ініціативу в організованню та висланню гімназ. хору до Перегноєва, п. проф. Мих. Подєкові, господареві класу Покійного за старання, що класу VII. Б. з вишем взяла участь в похоронах свого шкільн. Товариш, п. д-ру М. Рибаківну ада, з Глиня, делегати шкільної молоді з Глиня з вишем в особах: п. Халузіною, З. Туза, П. Шиндкого, Я. Бойкевича і всім присутним за те, що взяли участь у похороні. З окрема дякуємо Впр. о. Р. Галасові за зворушливі слова при виносі домовини з хати, о. д-рові Г. Костельницькому за те, що глибокого змісту проповідь в церкві, тої Лебедєви уч. VII. 6. за надбране пращання Покійного в імені Товаришів та гімназійному хором за звеличання сумного похоронного обряду своїм співом. Не хай Всевишній Всем сторицею заплатає о. Степан Височанський дідуво, Мирослав Абрисовський брат. Перегноєв в жовтні 1927.